

Delikt ní odpovědnost za nekalosoutěžní jednání v mezinárodním obchodním styku

Dana Ondřejová*

1. ÚVOD

V posledních letech dochází ke stále větší internacionalizaci podnikatelských a komerčních aktivit. Po vstupu České republiky do Evropské unie v květnu minulého roku se v praxi setkáváme s volným pohybem zboží, služeb, kapitálu i osob a tím i se zvýšenou mobilitou soutěžních opatření a nových marketingových postupů, které stále častěji využívají uvedeného volného pohybu; cestovní kanceláře ze státu A nabízejí ve státu B turistické zájezdy do státu C a činí tak nikoliv výjimečně způsoby a za podmínek, které jsou ve státě B a C soutěžně problematické. Tady potom vzniká otázka, zda je například přípustná reklama, která byla vytvořena na území státu, kde je právně i eticky nezávadná, a která je následně šířena do státu, kde již právně či eticky závadná je, případně podle práva kterého státu bude toto jednání (příp. odpovědnost za toto jednání) posuzováno. V některých státech jsou dovolené takové způsoby soutěžních opatření (zejména reklamy), která by rozhodně neobstála v jiných státech. Pro podnikatele proto bývá často poměrně nesnadné volit například takovou jednotnou reklamu, která by byla obchodně účinná a právně obstála hned v několika zemích. Kolizní otázky soutěžního práva vyvolává i rozvoj informačních technologií, zvláště internetu, který se stal pro reklamu a jiná marketingová opatření využíván doslova masivně.

Otázky právního režimu nekalosoutěžního jednání v mezinárodním obchodním styku a odpovědnosti za takové jednání jsou v dnešní době velmi aktuální. Je

proto vhodné alespoň krátce se zamyslet nad kolizními otázkami odpovědnosti za nekalosoutěžní jednání s mezinárodním prvkem, které jsou v odborné literatuře poměrně opomíjeny.

2. ÚPRAVA OBSAŽENÁ V OBCHODNÍM ZÁKONÍKU

V případě, že bude pro konkrétní nekalosoutěžní jednání s mezinárodním prvkem rozhodné české právo, bude na toto jednání aplikován zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění (dále rovněž „obchodní zákoník“ nebo „ObchZ“). Problematika nekalé soutěže je upravena v ustanoveních §§ 44–54 ObchZ. Generální klauzule proti nekalé soutěži obsažená v § 44 odst. 1 ObchZ zakazuje nekalou soutěž a vymezuje ji jako jednání v hospodářské soutěži,¹ které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům² nebo spotřebitelům. V generální klauzuli jsou tedy uvedeny nejjobecnější podmínky nekalé soutěže, které musí být splněny vždy, aby určité jednání mohlo být zařazeno pod některou z konkrétnějších skutkových podstat nekalé soutěže. Jestliže určité jednání postrádá byť jen jediný znak, tj. jedinou podmínku generální klauzule, nelze je kvalifikovat jako nekalou soutěž.³ Generální klauzuli lze však použít také samostatně, jestliže určité jednání sice nelze podřadit pod určitou zvláštní skutkovou podstatu, avšak jsou naplněny podmínky generální klauzule. Na generální klauzuli nekalé sou-

* JUDr. Dana Ondřejová, interní doktorandka na katedře obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a advokátní koncipientka

¹ „Jednání nekalé soutěže se může dopustit jak podnikatel, tak i osoba, jež se sama podnikání v dané oblasti neúčastní. Skutečnost, že nejčastější nekalosoutěžní jednání podnikatele, které je způsobilé přivodit újmu jinému přímo soupeřícímu podnikateli, který poskytuje plnění téhož druhu nebo plnění zastupitelné, nemůže vést k restriktivnímu výkladu úpravy, proti jejímu jasně vyjádřenému znění. Nekalosoutěžního jednání se může dopustit i ten, kdo neposkytuje plnění téhož druhu, případně i společník obchodní společnosti, i nepodnikatel.“ (Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ve věci 3 Cmo 1336/94.)

„Soutěžní vztah nelze omezovat pouze na vztah dvou podnikatelských subjektů s totožným obchodním zaměřením, soutěžní vztah je dán již mezi osobou či kolektivem fyzických osob připravujících založení nového podnikatelského subjektu a konkurujícím subjektem (tedy vytvoření výhodných podmínek pro nově vznikající subjekt na úkor existujícího soutěžitele). Soutěžní vztah však bude dán i při jednání soutěžitele vůči jinému, který se určitou obchodní činností dosud nezabývá, avšak vzhledem ke všem okolnostem lze výkon takové činnosti u něho postupem doby s největší jistotou předpokládat (tedy odstranění možné konkurence).“ (Rozhodnutí ve věci 3 Cmo 36/92, in MACEK, J.: Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže. 1. vydání, Praha, C. H. Beck, 2000, str. 64.)

² K pojmu „soutěžitel“ viz např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č.j. 3 Cmo 703/94: „Osoba soutěžitele není určena předpokladem, že své zboží či služby na trhu umísťuje v souladu s právními předpisy, soutěžitelem je i ten, kdo podniká nedovoleně (nemá k tomu příslušné oprávnění), prodává výrobky bez toho, že by prošly schvalovacím řízením, ač je to předpokladem k možnosti jejich uvedení na trh. Rozhodný je zde reálný stav, tj. že se (i když nedovoleně) hospodářské soutěže účastní.“

³ HAJN, P.: Jak jednat v boji s konkurencí. 1. vydání, Praha, Linde Praha, a.s., 1995, str. 16.

těže navazuje druhý odstavec § 44 ObchZ s demonstra- tivním výčtem konkrétních skutkových podstat nekalé soutěže. Tyto konkrétní skutkové podstaty nemají ke generální klauzuli nekalé soutěže poměr speciálních ustanovení k obecnému, ale jsou pouze upřesněním a rozvedením základního ustanovení pro některá nekalosoutěžní jednání.⁴ Ustanovení §§ 53, 54 a 55 ObchZ potom upravují právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži. S ohledem na předmět tohoto příspěvku se nebudu věnovat podrobněji obecné problematice nekalé soutěže.

Jedním z právních prostředků ochrany proti nekalé soutěži podle § 53 ObchZ je mimo jiné také právo požadovat náhradu škody. Náhrada škody z důvodu nekalé soutěže se řídí ustanovením § 757 ObchZ ve vazbě na § 373 an. ObchZ. Ustanovení § 757 ObchZ upravuje problematiku tzv. delikt ní odpovědnosti za škodu. Podle tohoto ustanovení pro odpovědnost za škodu způsobenou porušením povinností stanovených obchodním zákoníkem platí obdobně ustanovení § 373 a násl. ObchZ. Ustanovení § 757 ObchZ tak vztahuje režim odpovědnosti za škodu v oblasti závazkového práva také na případy porušení jakýchkoli povinností stanovených obchodním zákoníkem, tedy i ustanovení o nekalé soutěži. Obchodněprávní odpovědnost za škodu je odpovědností objektivní (tj. v případě takto koncipované odpovědnosti za škodu není, na rozdíl od občanského zákoníku,⁵ rozhodující, zda osoba, která porušila svůj závazek, toto porušení zavinila či nikoliv) s možností liberace (prokáže-li rušitel, že porušení povinností bylo způsobeno okolnostmi vylučujícími odpovědnost za škodu podle § 374 ObchZ).⁶

Na tomto místě je nutné upozornit na skutečnost, že obchodní zákoník *neupravuje kolizní problematiku nekalé soutěže* a neobsahuje tedy ani kolizní normy, jak bývá někdy nesprávně uváděno.⁷ Kolizní otázky řeší problém, podle kterého právního řádu bude určitý soukromoprávní vztah s mezinárodním prvkem posuzován (zabývá se tedy „kolizí“ mezi jednotlivými právními řády). Obchodní zákoník však v ustanoveních zabývajících se nekalou soutěží střety právních řádů neřeší, upravuje pouze problematiku účinků nekalosoutěžního jednání, resp. otázky jeho teritoriality a exterritoriality.

Ze samotné povahy nekalé soutěže platí, že určité soutěžní jednání uskutečněné na území České republiky může vyvolat účinky na území jiného státu a naopak, že soutěžní jednání uskutečněné v cizině může vyvolat účinky na území České republiky. V obchodním

zákoníku je řešena problematika účinků či teritoriality nekalosoutěžního jednání v ustanovení § 43 odst. 1 ObchZ, kde je stanoveno, že „pokud z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána a které byly vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo ve Sbírce mezinárodních smluv, nevyplývá jinak, nevztahuje se ustanovení této hlavy na jednání v rozsahu, v jakém má účinky v zahraničí“. Toto ustanovení tedy nelze chápat jako tzv. *lex specialis* k zákonu č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, v platném znění (dále rovněž „ZMPS“), ale jako právní normu, která v tomto ohledu nemá k ZMPS žádný vztah, neboť, jak jsem již uvedla výše, neřeší problematiku střetu jednotlivých právních řádů, ale otázky účinků nekalosoutěžního jednání a jejich posuzování. Z ustanovení § 43 odst. 1 ObchZ se dá rovněž vyvodit, že podle českého práva bude posuzováno jednání nekalé soutěže, které bylo uskutečněno v cizině, jehož účinky se však projevují v České republice; bude to platit opět jen v té míře, v jaké se účinky daného jednání na území České republiky skutečně projevují. Pokud se projeví tyto účinky na více státních územích, bude více sporů z této soutěžní opatření posuzováno podle různých právních řádů v závislosti na tom, kde všude se projeví významnější účinky daného jednání (srovnej výraz „v rozsahu“ obsažený v ustanovení § 43 odst. 1 ObchZ). Z § 43 odst. 1 ObchZ rovněž vyplývá, že podle českého práva bude posuzováno takové nekalosoutěžní jednání, které bylo uskutečněno v cizině, jehož účinky se však projevují v České republice; bude to platit opět jen v té míře, v jaké se účinky daného jednání na území České republiky skutečně projevují. V praxi ovšem nebývá vždy snadné určit, kde se projevují účinky určitého soutěžního jednání. Platí to tím spíše, že soutěžní jednání svými účinky zasahuje soutěžitele, spotřebitele či samu instituci hospodářské soutěže. Za místo účinků soutěžního jednání bývá dnes považováno místo, kde měl být získán soutěžní předstih, resp. místo, kde došlo ke střetu soutěžních zájmů.⁸ Podle rozhodnutí Spolkového soudního dvora⁹ ve věci „Kojenecké láhve“ je rozhodným pro řešení kolizní otázky to místo, kde se projeví soutěžní účinky (soutěžní důsledky) určitého jednání, tj. místo, kde měl být získán soutěžní předstih; místo, kde došlo ke střetu soutěžních zájmů. Napadená soutěžní jednání mají být posuzována podle práva těch zemí, na jejichž odbytových trzích se střetává zboží sporných stran a kde hrozí nebezpečí, že dojde ke klamání spotřebitelských kruhů.

⁴ HAJN, P., VEČERKOVÁ, E. in BEJČEK, J., HAJN, P. a kol: *Nástin obchodního práva I*. 1. vydání, Brno, Masarykova univerzita v Brně, 2004.

⁵ Srovnej ustanovení § 420 odst. 3 občanského zákoníku: „Odpovědnosti se zproští ten, kdo prokáže, že škodu nezavinil.“

⁶ „O náhradu škody může žalovat i ten, kdo za sporu přestal být soutěžitelem.“ (Rozhodnutí Vážný 15 686 z roku 1936.)

⁷ Například HAJN, P.: *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. 1. vydání, Brno, Masarykova univerzita, 2000, str. 100.

⁸ Tamtéž, str. 100.

⁹ „Kindersaugflaschen – Entscheidung des BGH“, in HAJN, P. v díle cit. v pozn. č. 7, str. 103.

3. ÚPRAVA OBSAŽENÁ V ZÁKONĚ O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM A PROCESNÍM

ZMPS nemá výslovné pravidlo, jež by pamatovalo na záležitosti nekalé soutěže. Jak již bylo uvedeno výše, jednání, jež je kvalifikováno jako nekalá soutěž, je tzv. civilním deliktem. Vymáhání práva na náhradu škody v případě civilního deliktu s mezinárodním prvkem se bude řídit ustanovením § 15 ZMPS, podle něhož „nároky na náhradu škody, nejde-li o porušení povinnosti vyplývající ze smluv a jiných právních úkonů, se řídí právem místa, kde škoda vznikla nebo místa, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody“. V souladu s ustanovením § 15 ZMPS tak budou v úvahu přicházet dva hraniční určovatelé, a to místo vzniku škody (*lex loci damni infecti*) a místo deliktního jednání (*lex loci delicti commissi*). Použití uvedených hraničních určovatelů je tedy alternativní. „Výběr“ z takto alternativně daných hraničních určovatelů provede soud či jiný orgán rozhodující spor v dané věci.¹⁰

Je nutné uvědomit si, že ustanovení § 15 ZMPS se vztahuje pouze na náhradu škody vyplývající z obecně závazných právních předpisů.¹¹ Do rozsahu této kolizní normy spadají všechny otázky týkající se odpovědnosti za škodu vzniklé porušením právních předpisů (např. předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu, delikt ní způsobilost subjektů, okolnosti vylučující odpovědnost za škodu, rozsah náhrady škody, způsob jejího hrazení, okruh oprávněných osob a další). Do rozsahu této úpravy naopak nespadá škoda vzniklá porušením smlouvy či jiného právního úkonu (na tyto se vztahuje režim § 11 ZMPS), náhrada škody vzniklé pracovním úrazem (zde se uplatní hraniční určovatel *lex causae* – § 16 ZMPS), problematika náhrady škody z dopravních nehod v silničním provozu (přednostní použití příslušné mezinárodní smlouvy v souladu s § 2 ZMPS)¹² či další otázky z práva manželského a rodinného (viz § 21, § 24 odst. 1 a § 30 ZMPS).

Z. Kučera¹³ uvádí, že je často obtížné zjistit místo „spáchání“ deliktu, jestliže byla reklama vytvořena v jednom státě a šířena ve státě druhém (například

v jednom státě dojde v rozporu s právem proti nekalé soutěži k nepřipustné televizní reklamě určitých výrobků, kterou jsou porušeny zájmy jiného soutěžitele; tato reklama je sledována veřejností v sousedním státě, v němž se mluví stejným jazykem, a v jejím důsledku vznikne škoda postiženému soutěžiteli tím, že v tomto státě poklesne odbyt jeho výrobků). Z. Kučera zároveň poukazuje na tři možná řešení daného příkladu. Podle prvního by bylo rozhodné právo toho místa, v němž byla reklama vysílána. Podle řešení druhého by rozhodným pro určení práva bylo místo, kde se důsledky nepřipustného jednání projevily, tj. místo, kde škoda vznikla. Třetí možností je alternativní použití obou výše uvedených právních řádů, to znamená buď jednoho nebo druhého z nich, přičemž mohou ještě existovat různé způsoby, jak mezi nimi volit.

Na tomto místě je nutné zmínit, že vedle práva rozhodného pro náhradu škody, určeného podle kolizní normy, bude třeba přihlížet při řešení konkrétního případu i k předpisům správního práva platným ve státě, v němž dochází k jednání odpovědné osoby (v našem případě se může jednat o předpisy na ochranu spotřebitele, zákon o regulaci reklamy či předpisy vztahující se na výrobu určitých výrobků apod.), které se imperativně vztahují na jednání všech osob v příslušném teritoriu, jestliže porušení těchto předpisů má důsledky pro soukromoprávní vztahy.¹⁴

V nekalosoutěžních vztazích bude častá aplikace ustanovení § 36 ZMPS upravujícího *výhradu veřejného pořádku*. Toto bude patrné především v případě nekalosoutěžní reklamy. Odlišnost v pojetí reklamy v různých státech světa pramení bezesporu z rozdílů v kulturní tradici, v sociálních poměrech, náboženství, ale také ve značných odlišnostech mezi jednotlivými právními řády v právní regulaci reklamy. Tyto významné rozdíly mohou v některých případech vést k tomu, že použití cizího právního předpisu může v jiném státě vyvolat účinky neodpovídající či dokonce odporující poměrům v takovém státě. Proti tomuto nebezpečí existuje v oblasti mezinárodního práva soukromého možnost aplikace institutu zvaného výhrada veřejného pořádku.¹⁵ Nepřipustné je však odmítnout použití vlastního práva s ohledem na cizí veřejný pořádek.¹⁶

¹⁰ Návrh nového ZMPS Z. Kučery ve svém ustanovení § 66 odst. 1 odlišně stanoví, že nároky na náhradu škody, nejde-li o porušení povinnosti vyplývající ze smlouvy nebo jiného právního úkonu a nevyplývá-li z dalších ustanovení zákona něco jiného, se řídí právním řádem platným v místě, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody. Poškozený může namísto tohoto právního řádu nedovolat použití právního řádu platného v místě, kde škoda vznikla.

¹¹ Úprava obsažená v § 15 ZMPS se týká výslovně pouze otázek náhrady škody. Civilní delikt v podobě nekalé soutěže se však nevyčerpává jen způsobením škody; vznik škody dokonce není pro kvalifikaci určitého jednání jako nekalosoutěžního nezbytný, neboť se jedná o delikt ohrožovací.

¹² Úmluva o právu použitelném pro dopravní nehody, Haag, 4. 5. 1971, č. 130/1976 Sb.

¹³ Viz KUČERA, Z.: *Mezinárodní právo soukromé*. 4. vydání. Brno, Doplněk, str. 308.

¹⁴ Tamtéž, str. 312.

¹⁵ Výhrada veřejného pořádku je ustanovení právního řádu, které umožňuje a také zavazuje odmítnout výjimečně použití ustanovení zahraničního právního řádu, kterého se má v daném případě použít na základě tuzemské kolizní normy, jestliže by účinky tohoto použití v oblasti tuzemského právního řádu byly zásadně nepřijatelné.

¹⁶ KUČERA, Z. v díle cit. v pozn. č. 13, str. 187.

Výhrada veřejného pořádku je upravena také v článku 16 Římské úmluvy o právu rozhodném pro závazkové vztahy (dále rovněž „Římská úmluva“ nebo „Římská úmluva I“), podle něhož „použití ustanovení právního řádu určeného dle této úmluvy může být odepřeno jen tehdy, je-li toto použití ve zřejmém rozporu s veřejným pořádkem státu soudu“. Úprava výhrady veřejného pořádku v Římské úmluvě je značně obecná. Lze tak předpokládat, že do její aplikace v konkrétním případě tam, kde otázka zůstala nezasažena článkem 16, nutně zasáhnou představy národní.¹⁷ Rovněž je otevřen prostor interpretacím Evropského soudního dvora, které mohou vyjasnit mnoho z doposud neobjasněného.

4. ÚPRAVA OBSAŽENÁ V ŘÍMSKÉ ÚMLUVĚ I A NÁVRHU NAŘÍZENÍ ŘÍM II (ŘÍMSKÁ ÚMLUVA II)

Římská úmluva I upravuje problematiku náhrady škody ve svém článku 10 odst. 1 písm. c), avšak pouze v otázkách porušení smluvních povinností, tedy nikoliv v případě porušení obecně závazného právního předpisu. Hraničním určovatelem v těchto otázkách je shodně se ZMPS tzv. *lex causae*.

Kolizní otázky nesmluvních závazků v občanských a obchodních věcech řeší v současné době prozatím pouze návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro mimosmluvní odpovědnost (dále rovněž „Římská úmluva II“). Nezodpovězenou však stále zůstává otázka, zda bude Římská úmluva II platit výhradně mezi členskými státy Evropské unie, tedy pouze intrakomunitárně¹⁸ V případě, že tomu tak skutečně bude a Římská úmluva II bude mít intrakomunitární působnost, se nabízí otázka, podle jakých pravidel budou řešeny kolize právních řádů při úpravě mimosmluvní odpovědnosti pro oblast občanských a obchodních věcí mezi členským státem Evropské unie a nečlenským státem. S největší pravděpodobností by se na tyto situace používal zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním a Římská úmluva II by byla aplikována pouze na vztahy mezi členskými státy Evropské unie.

Z *preamble* Římské úmluvy II se k problematice odpovědnosti za škodu způsobenou nekalosoutěžním jednáním mohou vztahovat následující ustanovení:

- Zásada *lex loci delicti commissi* je základním řešením pro nesmluvní závazky prakticky ve všech členských státech, ale praktické uplatnění zásady v případě, kdy jsou jednotlivé faktory věci

rozloženy mezi více zemí, je prováděno různě. Tato situace plodí právní nejistotu.

- Jednotné pravidlo musí sloužit ke zlepšení předvídatelnosti soudních rozhodnutí a zajištění přiměřené rovnováhy mezi zájmy osoby žalované jako osoba odpovědná, a osoby, která utrpěla škodu. Spojení se zemí, kde došlo k přímé škodě (*lex loci delicti commissi*) dosahuje přiměřené rovnováhy mezi zájmy osoby, která škodu způsobila, a osoby, která škodu utrpěla, a rovněž zohledňuje moderní přístup k občanskoprávní odpovědnosti a rozvoj systémů přísné odpovědnosti.
- Měla by být stanovena specifická pravidla pro zvláštní občanskoprávní delikty, porušení práva v případech, kdy obecné pravidlo neumožňuje dosažení přiměřené rovnováhy mezi předmětnými zájmy.
- Ve věcech nekalé soutěže musí kolizní normy chránit soutěžitele, spotřebitele a obecnou veřejnost a zajišťovat řádné fungování tržní ekonomiky. Spojení s právem příslušného trhu uspokojivě naplňuje tyto cíle, ačkoli za specifických okolností mohou být vhodná jiná pravidla.
- Ohledně porušení práv duševního vlastnictví by měla být zachována obecně uznávaná zásada *lex loci protectionis*. Pro účely tohoto nařízení je za duševní vlastnictví považováno autorské právo, práva příbuzná, práva *sui generis* na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví.
- Pripuštění uplatnění výhrady veřejného pořádku dává obecným soudům členských států možnost ve zcela výjimečných případech aplikovat výjimku založenou na společenských zásadách a kogentních normách, na nichž je nutné bezpodmínečně trvat.

Římská úmluva II obsahuje obecná pravidla rozhodná pro mimosmluvní odpovědnostní vztahy vzniklé z občanskoprávního deliktu či porušení práva (*článek 3*). Podle odstavce 1 článku 3 úmluvy se mimosmluvní odpovědnost řídí právním řádem státu, ve kterém škoda vznikla nebo může vzniknout, bez ohledu na stát, ve kterém nastala okolnost, která byla příčinou vzniku škody a bez ohledu na stát nebo státy, kde se projeví nepřímé důsledky. Podle článku 3 odstavce 2 pokud však osoba žalovaná jako osoba odpovědná i osoba, která utrpěla škodu, mají svůj domicil ve stejné zemi, kde škoda vznikla, řídí se nesmluvní závazek právem této země. Bez ohledu na odstavce 1 a 2 článku 3 úmluvy, jestliže je ze všech okolností zřejmé, že mimosmluvní odpovědnost má bližší vztah k jiné

¹⁷ ROZEHNALOVÁ, N., TÝČ, V.: Kolizní smluvní právo, výhrada veřejného pořádku a mezinárodně kogentní normy. Právník, 2002, číslo 6, str. 64.

¹⁸ Pro účely Římské úmluvy II se pojmem „členský stát“ rozumí kterýkoli členský stát Evropské unie kromě Spojeného království, Irsko nebo Dánska (článek 1 odst. 3 Římské úmluvy II).

mu státu, použije se právo tohoto státu. Zjevně užší souvislost s jinou zemí může být založena zejména na již existujícím vztahu mezi stranami, například smlouvě, která úzce souvisí s dotyčným závazkem plynoucím z mimosmluvní odpovědnosti (odstavec 3 článku 3 úmluvy).

Římská úmluva II se zabývá výslovně kolizní problematikou nekalé soutěže (článek 5). Podle odstavce 1 článku 5 se mimosmluvní odpovědnostní vztahy vznikající z nekalého soutěžního jednání řídí právem státu, v němž došlo nebo může dojít k přímému a podstatnému narušení hospodářské soutěže nebo kolektivních zájmů spotřebitelů. Podle odstavce 2 téhož článku v případě, že nekalosoutěžní jednání ovlivní zájmy výlučně jednoho soutěžitele, platí článek 3 odstavec 2 a 3. Na oblast reklamy by mohla dopadat také další ustanovení Římské úmluvy II – např. otázky porušení soukromí a práv týkajících se osobnosti (článek 6) nebo porušení práv duševního vlastnictví (článek 8).

Nelze rovněž opomenout ustanovení článku 22 Římské úmluvy II, kdy použití práva určeného podle tohoto nařízení může být odmítnuto pouze v případech, kdy by se přičilo veřejnému pořádku (ordre public) fora, článku 24, kdy použití ustanovení právního předpisu určeného tímto nařízením, které by vedlo k přiznání nekompenzační náhrady škody, například exemplárně zvýšené či represivní náhrady škody, je v rozporu s veřejným pořádkem Společenství a článku 25, kdy se toto nařízení nedotýká použití mezinárodních úmluv, jejichž smluvními stranami jsou členské státy při přijetí tohoto nařízení a které obsahují kolizní normy pro zvláštní případy mimosmluvní odpovědnosti.

Mezinárodní smlouva může v některém případě řešit i takovou hmotněprávní otázku jako je např. otázka závazku k zaplacení náhrady škody za některé osoby, které jsou občany státu, jenž takový závazek převzal. Uvedený závazek podle mezinárodní smlouvy nebrání ovšem zpravidla poškozenému, aby svůj nárok na náhradu škody mohl uplatnit proti škůdci.

5. PŘIPRAVOVANÉ ZMĚNY V MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM A PROCESNÍM TÝKAJÍCÍ SE ZKOUANÉ PROBLEMATIKY

V současné době jsou aktuální otázky týkající se nové úpravy mezinárodního práva soukromého. Z. Kučera vypracoval jako pracovní podklad návrh nového zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním. Návrh vychází z pojetí jednotného zákona zahrnujícího kolizní normy i normy mezinárodního prá-

va procesního v jediném právním předpisu (dále jen „návrh Z. Kučery“).¹⁹ Byla tedy opět zvolena koncepce dosavadní úpravy.

Návrh Z. Kučery by měl být v září roku 2005 způsobilý připomínkového řízení a v říjnu roku 2005 by měl být předložen vládě.

Obecně návrh Z. Kučery ve svém § 66 odst. 1 stanoví, že nároky na náhradu škody, nejde-li o porušení povinnosti vyplývající ze smlouvy nebo jiného právního úkonu a nevyplývá-li z dalších ustanovení zákona něco jiného, se řídí právním řádem platným v místě, kde došlo ke skutečnosti, která zakládá nárok na náhradu škody. Poškozený může namísto tohoto právního řádu nedovolat použití právního řádu platného v místě, kde škoda vznikla.

Návrh Z. Kučery počítá výslovně s úpravou *náhrady škody způsobené nekalou soutěží*. Podle § 66 odst. 4 návrhu se nároky na náhradu škody způsobenou nekalou soutěží a další práva z toho vyplývající řídí právním řádem státu, na jehož trhu se projeví účinky nekalosoutěžního jednání. Směřuje-li porušení práva výlučně proti podnikovým zájmům poškozeného, použije se právního řádu státu, v němž má poškozený postižený podnik. Byl-li uskutečněním jednání porušen právní vztah stran, použije se právního řádu, kterým se řídí takový vztah.

6. ZÁVĚR

Porušení nekalosoutěžních norem je tzv. civilním deliktem. Právní řád, jímž se bude řídit nekalosoutěžní jednání s mezinárodním prvkem, se určí podle jednoho ze dvou hraničních určovateli obsažených v ustanovení § 15 ZMPS – místa vzniku škody nebo místa deliktního jednání. V případě přijetí návrhu nařízení Řím II je nutné vzít v úvahu také tuto normu.

Bude-li rozhodným právním řádem, jímž se bude řídit nekalosoutěžní jednání s mezinárodním prvkem, právo české, může se osoba poškozená takovým jednáním domáhat svého práva na náhradu škody v souladu s ustanovením § 53 ObchZ, a to podle § 757 ObchZ upravujícího otázky tzv. deliktovní odpovědnosti za škodu ve spojení s § 373 an. ObchZ. Nutné je rovněž zohlednit § 43 odst. 1 ObchZ, který se zabývá otázkou působnosti příslušných ustanovení obchodního zákoníku o nekalé soutěži.

K nekalosoutěžnímu jednání dochází dnes a denně, a to v tuzemsku i v zahraničí. Právo proti nekalé soutěži bývá označováno jako tzv. právo soudcovské; určení práva rozhodného pro nekalosoutěžní jednání v mezinárodním obchodním styku může rovněž znamenat určení, podle judikatury kterého státu bude takové jednání posuzováno.

¹⁹ Pracovní návrh zákona byl uveřejněn v časopise Právní praxe v podnikání, 1998, číslo 11 a 12.